

4. Безоплатна правова допомога в країнах світу //Правовий тиждень . Щотижнева інформаційно-правова газета. [Електронний ресурс]. – Режимдоступу<http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=122702>.

5Вишневецький . А.В. « Про 5 років системи БПД» // Вісник Асоціації правників України / 7-8(126-127) липень-серпень 2016 року. ТОВ «Інфопрінт», м. Київ, 2016.

Чаша Владислава Юріївна,

курсант

Науковий керівник –

к.ю.н., доцент кафедри

адміністративного права, процесу,

та адміністративної діяльності

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

к.ю.н. Кононець Віта Петрівна

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПРАКТИКА ЄСПЛ ЩОДО ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ЯКІ УХИЛЯЮТЬСЯ ВІД ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Громадяни України навчилися захищати, відстоювати свої як природні, так і гарантовані державою права, витребувати право на справедливий суд та відшкодування шкоди, завданої їм внаслідок порушення прав людини, при цьому задіюючи всі можливі правові інститути, навіть на міжнародному рівні. Про це свідчить статистика практики Європейського суду з прав людини, згідно якої станом на початок 2017 року Україна знаходиться на першому місці в Європі за кількістю скарг, які перебувають на розгляді в Європейському суді з прав людини. Така статистика є двозначною, тобто має як позитивні, так і негативні аспекти. Позитивний момент полягає в підвищенні правової культури та свідомості громадян, негативний же – в недосконалому стані діяльності державних інститутів, включаючи органи правосуддя, адже це, в першу чергу, завдає удару державі у фінансово-економічній сфері, про що свідчать дані ЗМІ, а саме: у 2017 році Україна виплатила за рішеннями ЄСПЛ майже 1,5 млрд гривень на користь позивачів [1].

Конституція України передбачає право громадянина на звернення до Європейського суду з прав людини в ст. 55, де визначено, що кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна [2]. Отже, вагомою проблемою для України є виконання рішень Європейського суду з прав людини відносно нашої держави, а також несення відповідальності відповідно до них, що стає перешкодою для європейської інтеграції.

З моменту приєднання до Конвенції 1950 р. Україна взяла на себе низку зобов'язань у сфері захисту прав людини. Зазначене зобов'язання впливає із формулювання статті 46 Конвенції 1950 р. – обов'язкова юридична сила рішень та їх виконання. Відповідно до п. 1 ст. 46 держави-учасниці Конвенції зобов'язуються виконувати остаточні рішення суду в будь-яких справах, в яких вони є сторонами. Україна повинна не лише визнавати юрисдикцію ЄСПЛ, а й створювати належні умови для своєчасного повноцінного виконання його рішень.

Національні судді можуть прямо посилатися у відповідних судових рішеннях на практику ЄСПЛ. Посилання на норми Конвенції 1950 р. та рішення Європейського Суду – це не право суддів, а їх обов'язок. На сучасному етапі прецедентна практика Європейського суду з прав людини – це джерело права з усіма відповідними наслідками, незважаючи на країну, щодо якої винесене те чи інше рішення. Д. Супрун вважає, що опублікування й поширення серед національних судів рішень ЄСПЛ могло б бути достатнім превентивним заходом загального характеру, вжитим із метою уникнення можливих порушень Конвенції в подальшому.

Незважаючи на низку правових актів, які створені для врегулювання порядку виконання на території України рішень Європейського суду, в Україні склалася ситуація, коли рішення ЄСПЛ або не виконуються, або виконуються протягом досить тривалого часу. Переважно, мова йде про рішення, якими присуджуються зарплатні виплати, пенсії чи інші заборгованості держави перед громадянами.

Для забезпечення виконання рішень судів в Україні прийнято Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» від 5 червня 2012 р. Тобто, Україна гарантує виконання рішень, де

боржниками є державні органи, підприємства, юридична особа, примусова реалізація майна якої забороняється відповідно до законодавства, навіть у разі неплатоспроможності таких суб'єктів. У цьому випадку держава виконує рішення суду за рахунок коштів Державного бюджету України.

Таким чином, рішення ЄСПЛ забезпечують захист прав і свобод людини, а їх виконання є актуальним питанням сьогодення. В Україні проблема захисту прав людини – одна з найбільш гострих. Оскільки Україна прагне до євроінтеграції, то для уникнення труднощів під час виконання таких рішень необхідні реформи законодавчої, виконавчої та судової гілок влади [3].

Тривале незапровадження належних загальних заходів Україною, залишаючи системну проблему невирішеною, призвело до того, що Суд був вимушений прийняти практику розгляду справи за прискореною спрощеною процедурою згрупованих судових рішень та ухвал, які, по суті, обмежуються лише твердженням про порушення та призначення справедливої сатисфакції [4].

Зважаючи на вагомість та значимість рішень Європейського суду з прав людини для національного законодавства України, а також на їх прецедентний характер, теоретичне та практичне використання і застосування даних рішень як науковцями, так і юристами-практиками. Тому також вважаю за необхідне наголосити на проблематиці єдиного інформаційно-пошукового реєстру рішень ЄСПЛ.

На сьогодні, у вільному доступі перелік рішень ЄСПЛ на офіційному рівні висвітлено на веб-порталі сайту Міністерства Юстиції України, однак він містить вичерпний перелік класифікації за алфавітом та за статтями Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, на відміну від Єдиного державного реєстру судових рішень національних судів України, який є більш інформативним у контексті зручного доступу та самого спектру класифікації для пошуку рішень. Таким чином, пропонується доповнити окремою вкладкою в єдиному державному реєстрі судових рішень, доступ до якого наявний на офіційному веб-порталі: <http://reyestr.court.gov.ua>, рішення Європейського суду з прав людини, що дозволить систематизувати законодавство у даній сфері та полегшить використання зазначених прецедентних матеріалів, які вже давно стали невід'ємною частиною національного законодавства України.

1. Україна вже не лідер за кількістю скарг проти неї у ЄСПЛ. Актуальна статистика від Євросуду та Мін'юсту [Електронний ресурс]: - Режим доступу: https://humanrights.org.ua/material/ukrajina_vzhe_ne_lider_za_kilkistju_skarg_proti_neji_u_jespl_aktualna_statistika_vid_jevrosudu_ta_minjiust
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254/96-вр>
3. Шелевер Н.В. Проблемні питання виконання рішень Європейського суду з прав людини на території України. Альманах міжнародного права. Випуск 7. [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://intlwalmanac.net/v7/13.pdf>
4. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»

Чернобук Валентина Віталіївна,
студентка

Науковий керівник –

Наливайко Лариса Романівна,
*професор кафедри загальноправових
дисциплін юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України*

СУБ'ЄКТИ НАДАННЯ ПЕРВИННОЇ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Україна — це наша Батьківщина, країна багата на родючі ґрунти та щедрих людей. Саме наша держава робить зараз величезні кроки до змін і одним із них є поява 7 років назад Закону України «Про безоплатну правову допомогу», що легалізує функції допомоги та правову консультацію в різноманітних організаціях. Правова допомога це те чого потребує людина в будь-якій життєвій ситуації, адже складнощі можуть зустрітися як при оформленні договору так і при захисту своїх прав у суді. Однак чи має право на існування далі безоплатна правова допомога, чи має вона перспективи в подальшому та чи потрібно встановлювати певні обмеження до суб'єкта, який може зверну-